

Kuka?

Journalistina ja tutkijana toiminut Teuvo Peltoniemi on tätä nykyä median laajasti käytämä asiantuntija.

TEKSTI KAI MAKSIMAINEN
KUVA ANNIKA RAUHALA

Elämän- työ pullosta

Alkoholi on paradoksien juoma, tuumaa Teuvo Peltoniemi, A-klinikkasäätiön viestintäjohtaja.

Kuka?

- **Teuvo Peltoniemi**, s. 1950, A-klinikkasäätiön viestintäjohtaja. *Tiimin* sekä *Intiimi-* ja *Päihdelinki* -verkkojulkaisujen päätoimittaja.
- EU:n Prevnnet Networkin perustaja ja varapresidentti. *Lapsi alkoholiperheessä* -aiheisen Encare Networkin perustajajäsen ja presidentti. Koordinoi yli 20 järjestön yhteistä www.apua.info -portaalia.
- Lukuisia kansallisia ja kansainvälisiä tunnustuksia, muun muassa Vuoden tiedottaja 2006 ja Vuoden tiedetoimittaja 2007.
- Opiskellut sosiologiaa, sosiaalipolitiikkaa ja tiedotusoppia Tampereen ja Helsingin yliopistoissa. Lisensiaattityö PAVI-huoltotoimiston työstä Helsingin yliopistolle 1980.
- www.teuvelopeltoniemi.net

A-klinikkasäätiön tukikohta Hakaniemessä on aurinkoisena kevätpäivänä karun kohtaamisen näyttämö. Hyväntuulinen viestintäjohtaja asettuu valokuvaan. Katujen hemmot laskeutuvat samaan aikaan taustan puistonpenkeillä iltapäivän turtumukseen. **Teuvo Peltoniemi**, vielä kerran: miksi jeppe juo?

— Sama kysymys toi minutkin alalle, kun nuoret lukioaikoina — minä toki yhtenä myös — rupeivat ympärillä juomaan. Sitten luin **Pekka Kuusen** ja **Antti Eskolan** asiaa käsittelevää kirjallisuutta; se ratkaisi, miksi olen tällä alalla.

Peltoniemestä vitsaillaan, että mies on tuonut Suomeen ikäviä ongelmia, perheväkivaltaa ja alkoholiperheiden lasten kärsimyksiä. Niihin A-klinikkasäätiön viestintäjohtaja sentään on syytön, mutta mies on nostanut julkisuuteen monta päihdetyön kuumaa kysymystä.

Alkoholi on Peltoniemen mukaan paradoksin aine: se rauhoittaa mutta tekee silti useimmat vilkkaiksi, ja sitä juodaan niin iloon kuin suruun.

— Suomessakin katsotaan maailmaa paljolti pullon läpi.

Koska viina toimii katalysaattorina, jonka vastakkaiset roolit korostuvat, hoitoyrityksiäkään ei voi vääntää samasta kaavasta.

— En ole koskaan ollut yhden asian mies. Kun sitä ei voi yhdellä asialla selittää, sitä ei voi yhdellä korjatakaan. Sen vain tiedän, että jos ei juo viinaa, ei voi tulla juopoksi, Peltoniemi sanoo.

Ei vain Suomessa

Peltoniemen työskä on huikea. 1970 Tampereen yliopistoon kirjoittautunut mies on kääntänyt, toimittanut tai kirjoittanut 16 kirjaa. Niiden ohessa on syntynyt satoja artikkeleita tieteestä, journalismista tai asiasta nimeltä elämä.

— Olen tyypillinen henkisen alan harjoittaja, jolle elämä ja työ on sama asia iloineen ja suruineen. En ole osannut päättää, vaan vetänyt rinnan toimittajan, tutkijan, kouluttajan ja jonkinlaisen lobbajaan roolia.

Peltoniemen maailmankatsomuksessa noita asioita on turha edes erotella. Hänelle hyvä toimittaja ja tutkija voivat ajaa samaa asiaa.

Jos ei juo viinaa, ei voi tulla juopoksi.

— Tärkeää on myös se, että olen aina kiinnostunut uudesta, joko ”keksinyt” tai ”tuonut” ongelmat maahan.

Viimeiset kymmenen vuotta Peltoniemi on tehnyt työtä myös tietotekniikan parissa. Alkoholiyön pohjaksi luotu päihdelinkki täytti keväällä jo 11 vuotta, ja yhden sivujuonteen työlle antavat internetin virtuaalimaailmat.

— Siinä ollaan jotenkin myös yhteydessä alkoholiin, tapoihin löytää toinen todellisuus.

70-lukulaisen alkoholitutkimuksen perinteseen liittyy myös yksi uran pettymyksistä.

— Vielä vuosikymmenen lopulla ajateltiin, että kunnollista alkoholitutkimusta tehdään vain Suomessa, Norjassa, Berkeleyssä ja Torontossa. EU:hun liittymisen jälkeen havahduimme huomamaan, että ihan hyvää hommaa Euroopassakin on tehty. Silloin tunsin itseni vähän petetyksi. Tuntuu melkein kuin olisi mennyt vuosikymmen hukkaan, kun ei menty ajoissa muun Euroopan kokemuksia hakemaan, Peltoniemi huokaisee.

Ryhti liikkeen vuoro?

Ahkeruudella valmistui maisteriksi neljässä vuodessa, vaikka teki jo samaan aikaan toimittajan hommia radiolle. Aika oli alkoholitutkijalle mielenkiintoista: Marraskuun liikkeen myötä tärkeimpiin päihdetyön epäkohtiin oli puututtu, ja pakkotoimia kitkettiin. Muutenkin ilmapiiri muuttui ja lainsäädäntö inhimillistyi.

Ennen vuosikymmenen loppua Peltoniemi ehti saada todellisen tulikasteensa kenttään. Kallion virastotalossa sijainnut PAVI, Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja irtolaisten huoltotoimisto kuulostaa rankalta kattaukselta.

— Olihan se ihan erilaista kuin opiskelijaelämä. Niin hurjaa paikkaa ei muualla ollut. Kun istuin työntekijän huoneen nurkassa ja havainnoin, sain aika hyvän kuvan sen aikaisesta sosiaalisuudesta. Nyt kun suoraa asiakaskuntaani ovat muut asiantuntijat ja -toimijat, sisätyö on muuttunut siistimmäksi, mies naurahtaa.

850 työntekijän A-klinikkasäätiö on lähtökohdiltaan hoitava organisaatio, mutta ainakin Peltoniemi kaipaisi päihdetyöhön lisää ennakkointia ja pitkäjänteisyyttä. Tähän liittyy jo oman lempiprojektin luonne.

— 21 vuotta täyttänyt *Lasinen lapsuus* kertoo siitä ajatusmaailmasta, miten tätä työtä pitää mielestäni tehdä.

Lasinen lapsuus-toiminnan tavoitteena on eheän elämän turvaaminen päihdeperheissä eläville lapsille. Perusideana on asioiden tarkasteleminen lapsen näkökulmasta ja kokemusmaailmasta.

Toinen tärkeä yhteiseurooppalainen hanke on internetiä ja televiestintää päihdetyössä hyödynnävä Prevnnet. Eurooppalaisten kollegoiden kanssa keskustellessaan Peltoniemi havahtuu monen kaduntallaajankin havaitsemaan seikkaan: jotain perin juurin hämmäntävää nurkkiin virtsaavien teinien kansoittamissa kesäpäivissä ja liberalisointuneessa Suomessa nykyisin on.

— Lainsäädäntö on muuttunut joustavammaksi, mutta samalla myös epävirallinen normisto on joustanut. Se, että kumpikaan ei enää oikein säätele, ei ole pitkän päälle hyvästä. Jonkinlaista ryhti liikettä kaivattaisiin.

Parempi maailma

Vaikka Peltoniemi on tehnyt uransa päihteiden parissa, rakkain kirjahanke on suomalaisten siirtokuntien elämää kartoittanut *Kohti parempaa maailmaa* -kirja. Myös siinä voi nähdä taustavireenä ajatuksen uudesta, toisenlaisesta maailmasta.

Muuten niin rakas harrastus, matkustaminen, on työn mittaan muuttunut ilosta rasitteeksi. Pitkät kongressimatkat tarjoavat enemmän hotellihuoneita ja kokkareita kuin Peltoniemen kaipamaa kosketusta erilaisiin kulttuureihin. Mutta hotellihuoneissa intohimoinen lukija voi ainakin sukeltaa kirjallisuuden pariin.

— Lukemisinnosta kertoo sekin, että olen lue-
nut jokaisen *Hesarin* vuodesta 1969 lähtien. Saisivat kohta antaa moisesta kunniamaininnan, Peltoniemi naurahtaa.

Ihan toisenlaisen maailman taas tarjoaa seitsemän vuotta sitten hankittu siirtolapuutarhamökki, jonne mies hurauttaa bussilla kotioveltaan Puna-
navuoresta. Talissa mökin nurkkaa näperrellessään alkoholitutkija ei muihin maailmoihin juuri hamua. ☺